

Agnieszka Dominika Biernacka

Uniwersytet Warszawski

Samantha Cayron: *Manual de traducción jurada de documentos notariales en materia de sucesiones entre los sistemas jurídicos francés y español. La Traductología Jurídica aplicada a la práctica*. Granada: Editorial Comares. 2017. 338 stron. ISBN 978-84-9045-552-4

Publikacja w języku hiszpańskim pt. „Manual de traducción jurada de documentos notariales en materia de sucesiones entre los sistemas jurídicos francés y español. La Traductología Jurídica aplicada a la práctica” składa się z czterech rozdziałów i jest podręcznikiem tłumaczenia tekstów prawnych, w szczególności notarialnych aktów poświadczenia dziedziczenia, w parze językowej francuski-hiszpański.

Autorka – Samantha Cayron związana z Wydziałem Przekładu Pisemnego i Ustnego Uniwersytetu w Genewie – potrzebę powstania recenzowanej publikacji uzasadnia we wstępie („Introducción”, s. XIX–XXV). Po pierwsze, dokumenty z zakresu prawa spadkowego są jednymi z najczęściej tłumaczonych tekstów w kombinacji językowej francuski-hiszpański, co wynika ze ścisłych, geograficznie, kulturowo i społecznie uzasadnionych kontaktów o charakterze prawnym, handlowym, a także prywatnym. Po drugie, same akty notarialne jako dokumenty są gatunkiem stanowiącym olbrzymie wyzwanie dla tłumacza – ze względu na brak terminologii wynikający z nieprzystawalności prawa spadkowego francuskiego i hiszpańskiego (mimo istnienia dwujęzycznych słowników terminologii prawnej i prawniczej, a także jednojęzycznych leksykonów tematycznych). Po trzecie, tłumacze tekstów specjalistycznych, mimo ukończenia studiów w zakresie przekładu, często nie posiadają stosownego warsztatu metodologicznego, co, w połączeniu z brakiem podręczników w zakresie przekładu specjalistycznego, powoduje, że tłumacze napotykają trudne do rozwiązania problemy przekładowe. Zatem, celem recenzowanej publikacji jest przed-

stawienie kontrastywnej analizy translatorycznej dokumentów notarialnych powstałych oryginalnie w języku hiszpańskim i francuskim; zaproponowanie zestawienia terminologii dokumentów notarialnych stosowanej w obydwu językach; a następnie zasugerowanie rozwiązań zaobserwowanych problemów.

Wstęp poprzedzony jest listą skrótów („Abreviaturas”, s. XIII–XIV) występujących w publikacji, gdzie każdy skrót jest dodatkowo opatrzony informacją o kraju jego pochodzenia; następną część książki stanowi wykaz rysunków i diagramów („Índice de cuadros, esquemas, gráficos, imágenes y segmentos de reformulación”, s. XV–XVIII).

Rozdział pierwszy („La teoría aplicada a la traducción jurídica”, s. 1–31) to wykład na temat teorii przekładu prawniczego rozpoczynający się od omówienia aspektów, które należy mieć na uwadze, przystępując do pracy nad tekstem. Autorka postuluje, aby punktem wyjścia była odpowiedź na pytanie, czy dany tekst (1) jest przedmiotem tłumaczenia instytucjonalnego dokumentów prawa międzynarodowego, kiedy to tekst docelowy (tłumaczenie) ma taką samą moc prawną jak tekst wyjściowy (oryginał), (2) jest przedmiotem tłumaczenia w parze języków urzędowych w krajach wielojęzycznych, takich jak Kanada czy Szwajcaria, w ramach takiego samego systemu prawnego, (3) jest przedmiotem tłumaczenia nie tylko z jednego języka na inny, lecz również jest realizowany między dwoma systemami prawnymi, jak dzieje się to w przedmiotowej parze językowej francuski-hiszpański. Następnie Autorka przedstawia aktualny stan badań naukowych dotyczących przekładu prawnego i prawniczego, typologii tekstów prawnych i prawniczych oraz języka charakterystycznego dla tego rodzaju tekstów. W szczególności, wskazuje podejście funkcjonalne do przekładu (Nord 1991/2005) jako ramy teoretyczne analizy materiału będącego przedmiotem badania; omawia m.in. przekład jako działanie pragmatyczne, którego celem jest stworzenie tekstu uwzględniającego kontekst prawny i terminologiczny odbiorców, oraz postuluje, że tłumacz jest czynnym uczestnikiem aktu komunikacji, posiadającym kompetencje wynikające z uwarunkowań językowych, społecznych i etycznych. Odnosnie do ram metodologicznych, Autorka przedstawia materiał badawczy, wymieniając wszystkie rodzaje dokumentów (sporządzanych przez notariuszy w języku francuskim i hiszpańskim, ale geograficznie pochodzących nie tylko z Francji i Hiszpanii, lecz również ze Szwajcarii i Meksyku) znajdujących się w obrocie prawnym na każdym etapie postępowania spadkowego; omawia reprezentatywność zebranego materiału, techniki zbierania danych, kwestie etyczne związane z poufnością danych zawartych w analizowanych dokumentach, a także parametry analizy tekstowej i translatorycznej, takie jak: (1) umiejscowienie dokumentów notarialnych w ramach francuskiego i hiszpańskiego prawa cywilnego i notarialnego w celu

przeprowadzenia analizy porównawczej tekstów powstałych w różnych systemach prawnych; (2) analiza porównawcza dokumentów notarialnych – na poziomie struktury tekstu oraz języka; (3) zastosowanie podejścia funkcjonalnego w przekładzie francuskiego dokumentu notarialnego na język hiszpański. Omawiany, wybitnie teoretyczny, rozdział stanowi wprowadzenie do kolejnych, praktycznych treści i prawdopodobnie okaże się cenny dla tych tłumaczy, którzy jako zarówno początkujący, jak i doświadczeni praktycy zawodu, być może nigdy nie zetknęli się z badaniami naukowymi dotyczącymi przekładu specjalistycznego.

W rozdziale drugim („Ubicación jurídica”, s. 33–68) przedstawiono porządek prawny francuski i hiszpański, ze szczególnym uwzględnieniem prawa cywilnego, w ramach którego sporządzane są dokumenty notarialne – we Francji, w Hiszpanii i w Meksyku. W licznych tabelach przedstawiono fragmenty kodeksów cywilnych wspomnianych krajów, podkreślając podobieństwa i różnice w omówionych w nich terminach prawnych. Oprócz uwarunkowań prawnych, prezentowany jest tutaj również zakres tematyczny omawianych dokumentów. Wydaje się, że szczególnie cenne dla tłumaczy jest omówienie zarówno normatywnych, jak i terminologicznych źródeł wiedzy.

Rozdział trzeci („El instrumento público en materia de sucesiones”, s. 69–129) poświęcony jest omówieniu – zarówno na poziomie makro-, jak i mikrotekstowym – cech dokumentu urzędowego w zakresie prawa spadkowego pod kątem analizy na potrzeby tłumaczenia. W tym celu omówione zostały (1) aspekty formalne, oraz (2) struktura tekstu aktu notarialnego. Podrozdział poświęcony aspektom formalnym rozpoczyna się przedstawieniem uwarunkowań historycznych, które miały wpływ na organizację dokumentu notarialnego – ta część jest analizą porównawczą dokumentów francusko- i hiszpańskojęzycznych. Następnie Autorka skupia się na tekstach hiszpańskojęzycznych, szczegółowo prezentując zagadnienia dotyczące stylu, języka, w jakim sporządzony jest dokument, a ponadto kwestii technicznych, takich jak: rodzaj papieru, odciski pieczęci, podpisy, parafy, numerowanie kart dokumentu, wielkość marginesów, pozostawianie wolnych miejsc, zapis liczb i dat, a także wprowadzanie poprawek. Następnie Autorka przedstawia strukturę dokumentu notarialnego, drobiazgowo omawiając każdą z wyodrębnionych części: komparację, oświadczenia stron, powołanie się na okazane dokumenty, pouczenia, informacje o kosztach, formułę poświadczającą oraz pieczęcie i podpisy. Każda z przedstawionych części jest ilustrowana stosownym fragmentem autentycznego dokumentu notarialnego, z zaznaczeniem charakterystycznych terminów.

Rozdział czwarty („La traducción del documento notarial”, s. 131–274) ukazuje, w jaki sposób można zastosować metodologię pracy z dokumentem urzędowym wyłożoną w rozdziałach poprzedzających. W tym celu dokument w języku francuskim poddano analizie makrotekstowej, a następnie umieszczono w kontekście komunikacyjnym, określono kontekst prawny i adresatów tekstu docelowego. Ponadto na poziomie analizy mikrotekstowej, scharakteryzowano składnię, rejestr i styl dokumentu, ze szczególnym uwzględnieniem terminologii i frazeologii specjalistycznej. Najważniejszym elementem analizy są propozycje rozwiązania problemów terminologicznych.

We wnioskach („Conclusiones”, s. 275–281) Autorka ponownie stwierdza, że punktem wyjścia tłumaczenia tekstów prawnych i prawniczych jest ich umiejscowienie w odpowiednim porządku prawnym, który warunkuje stosowanie konkretnych dokumentów. W ten sam sposób Autorka uzasadnia stwierdzenie, że w pracy tłumacza niezbędna jest znajomość podstaw prawa danego obszaru językowego, a także umiejętność wyszukiwania źródeł prawa i korzystania z nich. Co szczególnie ważne z punktu widzenia tłumaczy języka hiszpańskiego, Autorka omawia podobieństwa i różnice w systemach prawnych krajów hiszpańskojęzycznych i wynikające stąd ewentualne rozbieżności w terminologii prawnej i prawniczej.

Bibliografia („Bibliografía”, s. 283–297) zawiera w większości pozycje hiszpańskojęzyczne i pojedyncze – francusko- i angielskojęzyczne będące publikacjami z zakresu prawa, translatoryki i językoznawstwa.

Kolejne części publikacji to trzy załączniki, wszystkie o charakterze ilustrującym informacje zawarte w poszczególnych rozdziałach. Pierwszy z nich („Anexo 1. Ubicación geográfica de los documentos del corpus”, s. 298) zawiera mapę Hiszpanii, na której zaznaczono miejsce pochodzenia dokumentów prawnych wchodzących w skład omawianego korpusu. Drugi („Anexo 2. Cuadro recapitulativo de la reformulación y los procedimientos aplicados”, s. 301–328) zawiera rozpisane w tabelach dokumenty wchodzące w skład analizowanego materiału, w których obok tekstu wyjściowego (w języku francuskim) i docelowego (w języku hiszpańskim) znajdują się propozycje tłumaczenia wybranych elementów wraz z określeniem zastosowanej techniki tłumaczeniowej. Trzeci („Anexo 3. Acte de notoriété (TO)”, s. 329–338) zawiera całość tekstu wyjściowego w języku francuskim – Acte de notoriété – będącego przedmiotem tłumaczenia na język hiszpański w Rozdziale czwartym.

Podsumowując, należy podkreślić, że recenzowana publikacja powstała z myślą o tłumaczach przekładających dokumenty notarialne w parze językowej francuski-hiszpański. Niemniej jednak, dzięki swojej strukturze i metodycznemu wykładowi na temat praktycznej analizy tekstu prawniczego, książka ta

może być również odczytywana jako przewodnik dla już praktykujących polskojęzycznych tłumaczy przysięgłych i specjalistycznych języka hiszpańskiego, jak również studentów kierunków filologicznych i lingwistycznych oraz kandydatów do zawodu tłumacza przysięgłego języka hiszpańskiego.

Agnieszka Dominika Biernacka, adiunkt w Instytucie Lingwistyki Stosowanej UW, absolwentka i kierownik Interdyscyplinarnego Podyplomowego Studium Kształcenia Tłumaczy (IPSKT). Autorka monografii i artykułów naukowych o tematyce translatorycznej dotyczącej przekładu sądowego. Od 2003 r. – tłumacz przysięgły języka hiszpańskiego.

